

Høringsnotat – forslag til ny forskrift om kontoføring og kontoutskrift i livs- og pensjonsforsikring

1. Innledning

Kredittilsynet foreslår nye bestemmelser om gjennomføringen av forsikringsselskapenes og pensjonsforetakenes lovbestemte plikt til å føre konto for hver forsikring og hvert år sende forsikringstakeren utskrift av kontoen.

Adgangen til å gi nærmere regler om kontoføring og kontoutskrift følger av forsikringsvirksomhetsloven § 9-23 annet ledd og § 10-16 annet ledd.

Forskriften skal erstatte gjeldende forskrift 26. mai 1995 nr 583 om kontoføring og kontoutskrift i livs- og pensjonsforsikring. Gjeldende forskrift ble fastsatt for over 10 år siden. Enkelte bestemmelser er tilføyd eller endret underveis, men en bred gjennomgang av regelverket er ikke foretatt. Samtidig har det skjedd betydelige endringer både som følge av nye virksomhetsregler på livsforsikringsområdet og som følge av den produktutviklingen som er kommet i kjølevannet av pensjonslovene og kravet til obligatorisk tjenstepensjon. Det er også kommet mer spesifikke lovbestemte krav til kontoinformasjon for kommunale ordninger.

Ved gjennomgangen av regelverket er det lagt stor vekt på at forsikringstaker skal motta dekkende og forståelig kontoinformasjon om overskudd, avkastnings- og kostnadsforhold ved sin kontrakt. Livsforsikring er produkter med egenskaper som ikke umiddelbart vil være lett tilgjengelig. Dersom informasjonsmengden i kontoutskriften blir stor kan informasjonen bli mer utilgjengelig. Dette må avveies mot hensynet til at det gis tilstrekkelig informasjon om saldo, inn- og utbetalinger, avkastning, kostnader og overføringer. Det er lagt vekt på at kontoutskriften skal kunne leses og forstås i sammenheng med spesifiseringen av premiekravet.

Forsikringstakerne er privatpersoner og foretak. Informasjonsbehovet for privatpersoner som har individuelle forsikringskontakter eller opptjente rettigheter i form av fripoliser og pensjonskapitalbevis vil være et annet enn informasjonsbehovet til foretak som har pensjonsordninger for sine ansatte. Forslaget til nye regler åpner for at institusjonen kan tilpasse kompleksiteten i informasjonen til den aktuelle kundegruppe. Det foreslås derfor å gå bort fra kravene i gjeldene regelverk om fast kontooppsett og bestemt terminologi. Med denne fleksibiliteten antas det også at forskriften vil være mer robust overfor den løpende produktutviklingen på livsforsikringsområdet.

Gjennom tydelige krav til informasjon om overskudd, kostnader og avkastning vil kontoutskriften bidra til å legge til rette for markedskonkurransen mellom ulike forsikrings- og pensjonsleverandører. I denne sammenheng er det også vektlagt at forskriften gjøres mer tilgjengelig slik at ordlyden ikke bare skal kunne leses og forstås av selskapene som pålegges plikter men også av forsikringstaker som utleder rett av forskriften.

I de senere år er det fastsatt egne bestemmelser om kontoføring både i tilknytning til innføring av obligatorisk tjenstepensjon gjennom forskrift til innskuddspensjonsloven og senest i lov om individuell pensjonsordning. I begge tilfeller utgjør hovedtyngden av kontraktene innskuddsbaserte løsninger uten kontraktsfastsatte ytelser. Forskriftsforslaget tar utgangspunkt i de krav som følger av ovennevnte regelverk slik at bestemmelsene om kontoføring blir mest mulig enhetlig.

Hovedtyngden av de kontakter som dekkes av kontoføringsforskriften er ytelsesordninger med kontraktsfaste forpliktelser og informasjonskravene i forskriften er tilpasset dette.

2. Andre relevante opplysningspliktbestemmelser

Forsikringsvirksomhetslovens bestemmelser om kontoføring og kontoutskrift er del av flere bestemmelser som sikrer at forsikringstaker mottar informasjon fra selskapet. For sammenhengens skyld nevnes det at forsikringsavtaleloven inneholder informasjonspliktsregler som gjelder i forsikringstiden og som supplerer den informasjon som gis i kontoutskriften. Det vises i denne sammenheng til forsikringsavtaleloven (FAL) § 11-3 som blant annet krever at selskapet holder forsikringstaker orientert om premiebetaling, forsikringssum og garanterte tillegg og utbetaling av dette og gjenkjøpsverdi.

For livsforsikring med investeringsvalg følger det av kapitalforvaltningsforskriften¹ § 4-1 tredje ledd at selskapet minst halvårlig skal gi forsikringstakerne opplysninger om forsikringskontraktens verdiutvikling.

For øvrig inneholder forsikringsvirksomhetsloven, pensjonslovene og forsikringsavtaleloven regler om informasjon til medlemmer av pensjonsordninger.

3. Merknader til de enkelte bestemmelser

3.1 Anvendelsesområde

Til § 1(1):

Forskriftens virkeområde fremgår av forsikringsvirksomhetsloven. Etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-23 gjelder plikten til å føre konto "livs- og pensjonsforsikring". I forsikringsvirksomhetsloven § 9-1 presiseres det at også kollektive pensjonsordninger etablert i samsvar med innskuddspensjonsloven omfattes.

Pliktsubjektet i lovbestemmelsen er forsikringsselskaper. Forsikringsvirksomhetsloven § 7-10 annet ledd fastsetter at bestemmelsen gjelder tilsvarende for pensjonskasser. For pensjonskasser med tillatelse til å overta kollektive pensjonsordninger uten forsikringselement og for innskuddspensjonsforetak gjelder bestemmelsene om kontoføring og kontoutskrift så langt de passer, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 7-1 tredje ledd og § 8-4 første ledd.

Av forskrift til forsikringsloven § 8-1 annet ledd følger det at forskrift om kontoføring ikke gjelder for pensjonskasser som bare har overtatt pensjonsordning for ett foretak eller én institusjon.

For selskaper fra andre EØS-stater som driver virksomhet her i riket følger det av filialforskriften² at plikt til kontoføring og kontoutskrift gjelder.

Til § 1(2):

Det klare utgangspunkt er at det skal føres konto og sendes ut kontoutskrift for alle livs- og pensjonsforsikringer. Kredittilsynet mener likevel at plikten til å føre konto og sende ut kontoutskrift er unødvendig for kontrakter uten overskuddsrett. Dette vil gjelde kontrakter som ikke

¹ forskrift 17. desember 2007 nr. 1457 om livsforsikringsselskapers og pensjonsforetaks kapitalforvaltning

² Forskrift 22. september 1995 nr 827 om forsikringstjenesteytelser og etablering av filial av forsikringsselskap og pensjonsforetak med hovedsete i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde m.m § 10 første ledd nr. 2

har fripoliseoppbygging og ikke tilføres overskudd. For slike kontrakter inngår ikke sparepremie som tilføres avkastning og kontrakten tilordnes ikke overskudd på risikoresultatet.

Det følger av gjeldende kontoføringsforskrift § 3 at selskapet ikke behøver å føre konto for selvstendige døds- og uførerisikoforsikringer og for gruppelivsforikringer som ikke er opprettet som egne regnskapsførende enheter. Bestemmelsen erstattet dagjeldende unntak for ”individuelle risikoforsikringer uten sparedel” og det fremgår av forarbeidene at endringen av ordlyd ikke skulle innebære realitetsendringer.

Avgrensningen av kontoføringsplikten i ovennevnte tilfeller kan anses å følge naturlig av ordlyden i forsikringsvirksomhetsloven § 9-23 og begrepene ”føre en konto” som inneholder ”regnskap for forsikringen” idet en slik ”konto” ikke vil inneholde annen informasjon enn den forsikringstaker mottok i premievarselet. Kontoutskriften har dermed ingen selvstendig informasjonsverdi og omfattes ikke av formålet med regelen i § 9-23. Kredittilsynet anser imidlertid at en presisering av bestemmelsen gjennom fastsettelse av en unntaksbestemmelse i forskriften vil være klargjørende.

Avgrensningskriteriene er ihht forslaget ”døds- og uførerisikoforsikringer” og ”uten rett til overskudd”. Unntaket omfatter forsikringer som etter forskrift til forsikringsloven §§ 4-1 og 5-7 tredje ledd ikke har rett til overskudd på avkastningsresultatet eller risikoresultatet. De fleste kontraktene som omfattes av unntaket vil være ettårige kontrakter. Unntaket utelukker imidlertid ikke tilfeller der rene risikoforsikringer tegnes for lengre perioder enn ett år forutsatt at kontrakten ikke tilordnes overskudd.

Unntaket i gjeldende kontoføringsforskrift omfatter selvstendige døds- og uførerisikoforsikringer. Med ”selvstendige” risikoforsikringer menes risikoforsikringer uten tilknytning til spareprodukt/pensjonsordning. Der rene risikoforsikringer tegnes i tilknytning til spareprodukt kan forsikringstaker ha interesse av å motta en samlet fremstilling i kontoutskriften. Kredittilsynet foreslår imidlertid at også disse tilknyttede kontraktene unntas fra kontoføringsplikten. Det blir da opp til det enkelte selskap, eventuelt i samråd med den enkelte forsikringstaker, å avgjøre hvorvidt kontoutskriften også skal inneholde opplysninger om risikoforsikringer. Det bør i denne sammenheng fremgå tydelig av kontoutskriften hvilke deknninger som er omfattet, og særlig der det er knyttet til rene risikoforsikringer av ulike slag.

Ovennevnte forslag innebærer på den ene side en utvidelse av unntaket etter gjeldende rett ved at også forsikringer som ikke anses som selvstendige nå vil omfattes av unntaket. På den annen side begrenses gjeldende unntak ved at det kun er forsikringer uten rett til overskudd som omfattes.

Når det inntreffer forsikringstilfeller som medfører krav til forsikringstekniske avsetninger vil kontakten tildeles avkastning og overskudd. I slike tilfeller kan det være at kontrakten ikke lenger omfattes av unntaket og at plikt til kontoføring og utsendelse av kontoutskrift til forsikringstaker gjelder. Det presiseres i denne forbindelse at plikten etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-23 gjelder overfor forsikringstaker og ikke overfor sikrede.

Til § 1(3):

Som nevnt innledningsvis er det fastsatt særskilte kontoføringsbestemmelser for pensjonsordninger som omfattes av lov³ om individuell pensjonsordning og forskrift⁴ om innskuddspensjonsordninger. Disse reglene går foran og gjelder istedenfor den generelle reguleringen om kontoføring som følger av forsikringsvirksomhetsloven § 9-23 med forskrift. Det foreslås at dette fremgår av forskriften.

³ Lov 27. juni 2008 nr. 62

⁴ Forskrift 30. juni 2006 nr. 870

Lov om individuell pensjonsordning angir selv rammene for hvilke pensjonsordninger som omfattes. Forskrift til innskuddspensjonsloven omfatter innskuddspensjonsordninger som skal oppfylle minstekravene til slike pensjonsordninger fastsatt i lov om obligatorisk tjenstepensjon. Formålet med bestemmelsene i forskriftens § 8 er å sikre at arbeidsgivere og arbeidstakere mottar dekkende kontoinformasjon uavhengig av hvilken institusjon som er pensjonsleverandør. Bestemmelsene sikrer således at kontoinformasjonen er lik selv om pensjonsordningen er plassert i bank, forvaltningsselskap for verdipapirfond eller i forsikringsselskap. Det legges til grunn at forskriften omfatter innskuddspensjonsordninger hvor innskuddene er høyere enn det som omfattes av minstekravene til obligatorisk tjenstepensjon. Innskuddspensjonsordninger som fraviker kravene i innskuddspensjonsloven – f.eks ved at kun en gruppe i et foretak (f.eks en ledergruppe) omfattes av en særskilt pensjonsordning - omfattes imidlertid ikke av forskriften.

I forskriften sondres det ikke mellom de tilfeller der pensjonskapitalen forvaltes som rene investeringsporteføljer uten kontraktsfastsatte ytelser og der det enten knyttes avkastningsgaranti til investeringsporteføljen eller pensjonskapitalen forvaltes med rentegaranti i kollektivporteføljen. I sistnevnte tilfeller kan livsforsikringsselskaper eller pensjonskasser foreta tilleggsavsetninger, noe som får konsekvenser for tilordning av avkastning. Bestemmelsen om kontoføring og informasjon i forskrift til innskuddspensjonsloven stiller ikke spesifikke krav til informasjon om dette. Det er heller ikke krav om informasjon om at tilleggsavsetninger er benyttet for å oppfylle det årlige avsetningskravet. Slik Kredittilsynet ser det kan egenskapene ved denne typen kontrakter tale for at forsikringstaker bør motta informasjon i samsvar med de krav som stilles til kontoutskrift i livsforsikring. Selskapet vil i tilfelle være pålagt å gi spesifikke opplysninger om tilleggsavsetninger. Videre vil fristen for utsendelse av kontoutskrift være 5 måneder slik som for øvrige ordninger med rett til overskudd. Fristen etter forskrift til innskuddspensjonsloven er 3 måneder.

Kredittilsynet har kompetanse til å regulere kontoføringsbestemmelser for innskuddspensjonsordninger gjennom henvisningen til innskuddspensjonsloven i forsikringsvirksomhetsloven § 9-1 annet ledd. Formålet ved slik regulering vil være å styrke informasjonen til forsikringstaker. De likhetshensyn som begrunner kontoføringsbestemmelsene i forskriften til innskuddspensjonsloven vil slik Kredittilsynet ser det ha mindre vekt all den tid det her er tale om kontraktsegenskaper som krever livsforsikringskonsesjon. På den annen side finner Kredittilsynet at særskilt regulering av denne typen kontrakter vil være uheldig for sammenhengen i regelverket. Kontobestemmelsen i forskrift til innskuddspensjonsloven inneholder også plikt til å gi informasjon til medlemmene i de enkelte ordningene. Selv om denne plikten i utgangspunktet gjelder uavhengig av informasjonsbestemmelser vis a vis forsikringstaker synes bestemmelsene i forskriften å være knyttet sammen på en slik måte at en regulering i to regelverk vil være uheldig. Det antas likevel at selskapene vil legge til rette for å gi fyllestgjørende informasjon om særskilte risikomessige forhold ved ordningen selv om det ikke er en uttalt plikt, og at selskapene vil anse at opplysningene følger naturlig ut av selve kravet om at pensjonsleverandøren skal føre konto.

Ovennevnte løser ikke problemer som følger av at fristen for utsendelse av kontoutskriften er 3 måneder. Kredittilsynet har forståelse for at denne tidsrammen kan være for knapp, men dette bør eventuelt finne sin løsning ved regulering i forskrift til innskuddspensjonsloven. Kredittilsynet har ikke kompetanse til dette. Kredittilsynet tar imidlertid sikte på å ta dette opp med Finansdepartementet etter høringsen.

Øvrige kollektive og individuelle innskuddspensjonsordninger som ikke omfattes av lov om individuell pensjonsordning eller forskrift til innskuddspensjonsloven, skal føre konto og sende ut kontoutskrift etter forskrift til forsikringsvirksomhetsloven. Dette gjelder blant annet

innskuddspensjonsordninger som fraviker kravene i innskuddspensjonsloven og individuelle kontrakter som ikke omfattes av lov om individuell pensjonsordning.

Høringsinstansene bes spesielt om å gi synspunkter på ovennevnte.

3.2 Forsikringstakers rett til kontoutskrift

Til § 2(1):

Frist for utsendelse av kontoutskrift er 1. april. For forsikringskontrakter med rett til overskudd er fristen 1. juni. Bestemmelsen bygger på tilsvarende bestemmelse i lov om individuell pensjonsordning.

Forslagets § 2 første ledd tredje punktum presiserer at der det er flere forsikringstakere under samme forsikring skal det sendes kontoutskrift til hver av forsikringstakerne. I siste punktum presiseres det at også grupper under en kollektiv rente- og pensjonsforsikring skal motta særskilt kontoutskrift. Et eksempel på sistnevnte er flere foretak som omfattes av en konsernpensjonsordning. Tredje ledd presiserer at hver ordning skal motta kontoutskrift selv om kun holdingselskapet står som formell forsikringstaker.

Til § 2(2):

Bestemmelsen sikrer at kontoutskriften gis på norsk med mindre forsikringstaker ber om at annet språk benyttes. Spørsmål om målform kan tenkes å være et tema idet plikt til å føre konto og sende ut kontoutskrift er gjort gjeldende for selskaper fra andre EØS-stater som driver virksomhet her i riket.

3.3 Generelle krav til kontoføring og opplysninger i kontoutskriften

Forskriftutkastets § 3 er basert på at rent tekniske regler for kontoføring og kontoutskrift ikke tas inn i forskriften. Slike regler vil den enkelte pensjonsinnretning måtte utarbeide selv, eventuelt i samarbeid med andre aktører i markedet og bransjeorganisasjoner.

Etter Kredittilsynets vurdering er det ikke behov for å spesifisere annet enn det som må anses som et minstekrav mht. opplysninger som skal framgå av kontoutskriften. Forslaget tar imidlertid sikte på å begrense urimelige variasjoner og uheldige konkurransevirkninger.

Til § 3 (1):

Bestemmelsen angir at det skal føres særskilt konto for samtlige av de avsetninger/fond som er knyttet til en kontrakt. Oppstillingen er basert på de forsikringstekniske avsetninger, fond mv. som angis i forsikringsvirksomhetsloven § 9-15. Det skal etter dette føres konto for premiereserve, pensjonskapital, tilleggsavsetninger, premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond og bufferavsetning. Kursreguleringsfond og risikoutjevningfond er ikke inkludert i oppstillingen, da dette er midler som ikke skal fordeles på de enkelte kontrakter.

Forsikringstaker har på gitte betingelser rett til en andel av kursreserven ved flytting. Andelen beregnes på basis av kursreguleringsfondets verdi på flyttetidspunktet, jf. forsikringsvirksomhetsloven §§ 11-7 og 11-2. Gjeldende kontoføringsforskrift stiller krav om at kontoutskriften inneholder opplysninger om kontraktens andel av selskapets kursreserve og kontraktens flyttestverdi ved utgangen av året. Det kan reises spørsmål ved om dette kravet skal

videreføres. Som følge av kursreservens volatilitet endres flytteverdien løpende gjennom året. Kursreserven per 31.12 vil som hovedregel være endret på tidspunktet for utsendelse av kontoutskrifter tre eller seks måneder senere og antas derfor å ha liten informasjonsverdi for forsikringstaker. Dersom markedsverdien av urealiserte eiendeler har falt i den mellomliggende perioden vil kontraktens flytteverdi reelt sett være mindre enn verdien som fremgår av kontoutskriften. Ved å utelate opplysninger om kontraktens andel av kursreserven vil det ikke fremgå av kontoutskriften at kontraktens flytteverdi kan være høyere enn summen av kontraktens fond. I begge tilfeller kan informasjonen være mangelfull. Et alternativ er å forskriftsfeste at kontoutskriften skal opplyse om at kontrakten skal tilføres andel av kursverdien ved flytting slik at forsikringstaker blir gjort klar over dette. Hvorvidt det i tillegg skal kreves at verdien tallfestes pr. 31.12 vil vurderes i lys av høringen.

Til § 3 (2):

Bestemmelsen stiller krav om at hver konto skal vise oppdatert informasjon over utviklingen av samtlige avsetninger/fond som er opplistet under annet ledd. For hver konto skal det vises saldo ved utgangen av foregående år og saldo ved utgangen av året. Videre er det foreslått at alle bevegelser som er relevante for saldoens utvikling skal vises. Det er overlatt til den enkelte institusjon, eventuelt etter avtale med den enkelte forsikringstaker, å avgjøre hva som anses som relevante bevegelser i denne sammenheng.

Til § 3 (3):

Forskriftutkastets § 3 tredje ledd inneholder en liste over hva kontoutskriften minst skal inneholde av opplysninger. Begrepet "minst" i § 3 tredje ledd skal ikke forstås slik at tredje ledd uttømmende regulerer hvilke bevegelser som anses som relevante i henhold til § 3 annet ledd. Det kan derfor være opplysninger som skal med i kontoutskriften selv om disse ikke er særskilt regulert i tredje ledd.

Det er ved utformingen av minstekravene tatt utgangspunkt i prinsippene og oppsettet i den nye lovgivningen for individuelle pensjonsavtaler § 1-7. Nærmere redegjørelse for denne bestemmelsens bakgrunn er gitt i NOU 2007: 17 (sidene 56-57), hvor det uttales følgende:

Når det gjelder informasjon mens avtalen løper, vil det sentrale her være opplysninger om utviklingen av pensjonskapitalen. Det foreslås derfor at pensjonsinstitusjonen pålegges en plikt til å føre konto for hver enkelt pensjonsavtale som viser utviklingen av kontoen med hensyn til innbetalinger i form av innskudd/premie, avkastning, vederlag for dekning av risiko og kostnader til administrasjon av pensjonsavtalen og forvaltning av pensjonskapitalen. Forskrift 30. juni 2006 nr. 870 om innskuddspensjonsordninger som skal oppfylle minstekravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon § 8 pålegger livsforsikringsselskapene å sende ut en kontoutskrift til kundene hvert år. En tilsvarende plikt foreslås gjort gjeldende for alle leverandører av individuelle pensjonsavtaler (se lovtkastet § 1-7). Det har imidlertid vært mulig å gjøre bestemmelsene noe enklere enn det som følger av forskrift 30. juni 2006 nr. 869 til forsikringsloven § 8-1.

Som påpekt innledningsvis er hovedtyngden av de kontrakter som dekkes av kontoføringsforskriften ytelsesordninger med kontraktsfastsatte forpliktelser og informasjonskravene i forskriften er tilpasset dette.

Oppstillingen er også i noen grad basert på gjeldende kontoføringsforskrift § 5. Kravet til kontoføring og kontoutskrift for de pensjonsavtaler som omfattes av forskriftsutkastet er imidlertid forenklet i forhold til de krav som følger av nevnte forskrift.

Bokstav a) Årets premie eller innskudd

For premiebetalende kontrakter skal kontoutskriften skal opplyse om årets innebetalte premie eller innskudd.

Bokstav b) Vederlag for risiko, administrasjon og forvaltning

Det skal opplyses om årets vederlag for dekning av henholdsvis risiko, administrative tjenester og forvaltning av midlene knyttet til kontrakten. Selskapene skal spesifisere vederlaget i nevnte tre elementer. Pris for selskapets risiko for avkastningsresultatet (rentegarantien) og pris for vederlag for avkastningsgaranti kan inngå i vederlaget for forvaltning av midlene. Selskapet er imidlertid ikke forhindret fra å foreta en ytterligere oppsplitting ved at vederlaget for rentegarantien angis særskilt, men dette er ikke et krav etter forskriften. En slik inndeling samsvarer med inndelingen for fastsettelse av pristariffer i forsikringsvirksomhetsloven § 9-3 som også utgjør elementene i premiekravet, jf. § 9-5 første ledd annet punktum. Det legges dermed til rette for at vederlaget fremstilles på samme måte i premiekravet og i kontoutskriften.

I forslaget presiseres det at vederlaget som er avregnet i avkastning av forvaltning av midlene også skal fremgå av kontoutskriften. Forslaget bygger på en tilsvarende regel i lov om individuell pensjonsordning § 1-7 første ledd bokstav b. Kredittilsynet legger til grunn at det her er tale om fondsplasseringer og synliggjøring av de tilfeller der forvalter trekker kostnadene til verdipapirfondforvaltningen fra fondet slik at dette reduserer verdien av og avkastningen fra fondsandelen. Det presiseres imidlertid at forsikringsvirksomhetsloven § 9-9 ikke åpner for at avkastningen på kollektivporteføljen kan dekke livsforsikringselskapets kostnader. Det presiseres også at vederlaget for kapitalforvaltningen som hovedregel ikke kan variere med størrelsen på oppnådd avkastning, jf. forskrift til forsikringsloven § 2-4.

Selskapet skal i henhold til forskrift til forsikringsloven § 5-2, jf. § 2-7 foreta avsetning til administrasjonsreserver for fripoliser og pensjonskapitalbevis med kontraktsfaste ytelser. Loven åpner også for at det kan foretas slik avsetning for andre kontrakter. Administrasjonsavsetningen som må finansieres gjennom premiebetalingen for den kollektive pensjonsordningen skal dekke kostnader til administrasjon og kapitalforvaltning etter at premiebetalingen er opphørt. Det foreslås at belastningen av kontraktens administrasjonsreserve skal fremgå av kontoutskriften.

Bokstav c) Årets risikooverskudd og fordeling av overskuddet

Forslaget inneholder minstekrav for opplysninger om årets overskudd på risiko knyttet til person og som er tilordnet kontakten etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-10. Eventuelle avsetninger til risikoutjevningfondet etter bestemmelsen tredje ledd og forskrift til forsikringsloven § 5-7, skal være fratrukket. Videre skal fordeling av overskuddet til henholdsvis premiereserve, premiefond og pensjonistenes overskuddsfond oppgis. For kontrakter regulert av pensjonslovene gjelder lovens § 9-14 som angir at overskuddsfordelingen skal fordeles etter reglene i disse lovene.

For det tilfelle at årets risikoresultat ikke er tilstrekkelig til å dekke avsetning etter kontraktens beregningsgrunnlag, kan manglende avsetning dekkes ved bruk av risikoutjevningfond i henhold til forsikringsvirksomhetslovens § 9-22 og/eller ved at det tilføres midler fra selskapets kapital. Dersom kontrakten er tilført midler pga. manglende avsetning skal tilførselene framgå av kontoutskriften

Bokstav d) Årets avkastning mv.

Bestemmelsen angir hvilke opplysninger knyttet til *avkastning* på kontraktens midler som skal opplyses i kontoutskriften. Det foreslås at samlet avkastning skal inkludere avkastning som eventuelt er benyttet av et forvaltningsselskap for å dekke forvaltningsselskapets vederlag for forvaltning av midler i verdipapirfond. Se omtale om dette også i tilknytning til § 3 (3) bokstav b.

Kontoutskriften skal også opplyse om årets *overskudd på avkastning* tilordnet kontraktens midler ihht forsikringsvirksomhetsloven § 9-9. Forsikringstaker vil da se om kontrakten er tilført midler utover det beregningsgrunnlaget tilsier.

Videre skal kontoutskriften spesifisere fordeling av overskuddet til ulike avsetninger/fond, dvs. premiereserve, pensjonskapital, tilleggsavsetninger, premiefond, innskuddsfond, bufferavsetning og pensjonistenes overskuddsfond jf. lovens § 9-9. Denne opplistingen er ment å være uttømmende.

For det tilfelle at årets avkastning ikke er tilstrekkelig til å dekke avsetning etter kontraktens beregningsgrunnlag og dette må dekkes på annen måte, skal følgende opplysninger gis:

- bruk av tilleggsavsetninger i henhold til forsikringsvirksomhetslovens § 9-17 tredje ledd,
- bruk av bufferavsetning i henhold til forskrift til forsikringsvirksomhetsloven § 6-2 annet ledd og
- tilførte midler fra selskapets kapital.

Til § 3(4):

Det foreslås at det i kontoutskriften opplyses om bokført kapitalavkastningsrente for regnskapsåret for den kollektivportefølje kontrakten inngår i. Opplysningen er i utgangspunktet ikke en del av kontoføringen men kan - slik Kredittilsynet ser det – sette forsikringstaker bedre i stand til å kunne vurdere den avkastningen selskapet har oppnådd.

Kapitalavkastningsrenten kan beregnes etter forskrift fastsatt av Kredittilsynet. For det tilfellet at selskapets faktiske kapitalavkastning i forhold til kundetildeling kan avvike fra den beregnede kapitalavkastningsrente basert på foreliggende forskrift, kan selskapet oppgi renten på bakgrunn av egne beregningsregler.

3.4 Tilleggsopplysninger for kommunale pensjonsordninger

Til § 4:

Forsikringsvirksomhetsloven av 1988 hadde fra 1. januar 2004 særskilte bestemmelser i § 8b-16 om kontoføring for kommunale pensjonsordninger. Bestemmelsene er videreført i forsikringsvirksomhetsloven § 10-16 første og annet ledd, som lyder:

§ 10-16 Pensjonsinnretningens opplysningsplikt

Pensjonsinnretningen skal opprette og føre egen konto for hver pensjonsordning. Kontoen skal inneholde regnskap og status pr. 31. desember for det enkelte år. Nærmere regler fastsettes av Kredittilsynet.

Pensjonsinnretningen skal hvert år sende forsikringstakeren utskrift av kontoen for pensjonsordningen sammen med opplysninger som vil være av vesentlig betydning for forsikringstakerens vurdering av forsikringsforholdet. Kredittilsynet gir nærmere regler om dette.

Spesialmerknadene til § 10-16 første og annet ledd (Ot.prp. nr. 11 (2003-2004)), lyder:

Etter første ledd skal pensjonsinnretningen opprette og føre egen konto for hver pensjonsordning. Bestemmelsen fastsetter ikke nærmere krav til føring av kontoen, utover at den skal inneholde regnskap og status pr. 31. desember for det enkelte år. Det forutsettes at nærmere bestemmelser om kontoføring skal fastsettes av Kredittilsynet. (...)

Etter annet ledd skal pensjonsinnretningen hvert år sende forsikringstakeren utskrift av kontoen for pensjonsordningen. Sammen med dette skal pensjonsinnretningen sende opplysninger som vil være av vesentlig betydning for forsikringstakerens vurdering av forsikringsforholdet. Dette vil bl.a kunne være

opplysninger om avviket mellom den premie som faktisk betales og den forsikringsteknisk beregnede premie som er tilført ordningen. Nærmere bestemmelser om hvilke opplysninger dette vil være, kan gis av Kredittilsynet.

På bakgrunn av de anvisninger som er gitt i forarbeidene, er det nødvendig å ha en bestemmelse som sikrer at det for kommunale pensjonsordninger som inngår i fellesordninger blir gitt enkelte tilleggsopplysninger i forhold til kontoutskriften for ordinære kollektive pensjonsordninger. Opplysningene skal gis i tillegg til kravene som følger av § 3. Det foreslås at kravet til tilleggsopplysninger ikke går utover den minimumsløsning som angis i forarbeidene, dvs. den premie forsikringstaker har betalt og den forsikringsteknisk beregnede premie som er tilført pensjonsordningen. Hvorvidt det skal gis supplerende opplysninger av vesentlig betydning for forsikringstakerens vurdering av forsikringsforholdet, må avgjøres av den enkelte selskap, eventuelt i samråd med den enkelte forsikringstaker.

Det er vurdert om § 4 burde omfatte *private* pensjonsordninger, m.a.o. inkludere ordninger etter forsikringsvirksomhetsloven kapittel 10a (Fellesordning for premieberegning for pensjonsordninger med ytelsesbasert foretakspensjon). Det foreslås imidlertid at dette ikke tas inn. Til grunn for dette anføres at det hittil ikke er inngått avtaler om private pensjonsordninger i fellesordning. Videre er det ingen anvisninger i lovens forarbeider som tilsier at slike opplysninger skal gis for private pensjonsordninger i fellesordning i motsetning til hva som uttrykkelig er sagt om kommunale fellesordninger.

3.5 Tilleggsopplysninger for fripoliser og pensjonskapitalbevis

Til § 5:

Bestemmelsene i første ledd gjelder rettigheter utgått fra kollektive forsikringsavtaler hvor ytelsene er kontraktsfastsatte, dvs. fripoliser og pensjonskapitalbevis fra innskuddsordninger. I forskrift til forsikringsloven utvides anvendelsesområdet til også å gjelde fripoliser med ytelser under utbetaling, opptjente rettigheter i kommunale pensjonsordninger etter nærmere regler og individuelle kontrakter inngått før 1. januar 2008 unntatt når samtlige er skilt ut til forvaltning som egen portefølje. Dette er kontrakter som skal benytte overskuddsmodellen i forsikringsvirksomhetsloven § 9-12 (såkalt modifisert overskuddsmodell). For disse rettighetene foreslås det at kontoutskriften – i tillegg til de minimumskrav som følger av § 3 – skal opplyse om selskapets andel av overskuddet på avkastningsresultatet som er tilordnet kontrakten. Bakgrunnen for en slik tilleggsbestemmelse er at modifisert overskuddsmodell ikke ivaretas av § 3 tredje ledd. Overskuddsdelingsreglene i lovens § 9-12 tredje ledd (som gir selskapet rett til å tilbakeholde inntil 20 pst. av overskuddet) er således ikke helt tilpasset innholdet i bokstavene c og d.

Lovens § 9-12 annet ledd åpner for at kontraktens andel av et negativt risikoresultat kan dekkes ved fradrag i overskudd på avkastningsresultatet tilordnet kontrakten. Dersom denne adgangen benyttes, skal tilført beløp oppgis i kontoutskriften.

Bestemmelsens annet ledd fastsetter at første ledd gjelder tilsvarende for fripoliser og pensjonskapitalbevis med investeringsvalg etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-13.

3.6 Tilleggsopplysninger om forsikrings- og pensjonsbeløp

Til § 6:

Det følger av lov om forsikringsavtaler § 11-3 at selskapet skal sørge for at forsikringstakeren holdes orientert om bl.a. forsikringssum (eller pensjonsbeløp). Opplysninger om

forsikringssum/pensjonsbeløp er i utgangspunktet ikke en del av kontoføringen. Slike opplysninger er av vesentlig betydning for forståelsen av den øvrige informasjon i kontoutskriften for individuelle forsikringer, bl.a. i forhold til kontraktens angivelse av de rettigheter som opptjenes hvert år og sammenhengen mellom avkastning og ytelser.

Det foreslås etter dette at kontoutskriften for individuelle rente- og pensjonsforsikringer, herunder fripoliser og pensjonskapitalbevis fra innskuddsordning, skal vise sikrede og opptjente pensjonsbeløp ved utgangen av foregående år og ved utgangen av året. Tilsvarende regler foreslås for opplysninger om forsikringsbeløp for individuelle livsforsikringer.

3.7 Ikrafttreden og overgangsregler

Til § 7(1):

Det foreslås at forskriften trer i kraft straks slik at den gjelder når kontoutskrift for regnskapsåret 2009 skal sendes ut.

Til § 7(2):

For de individuelle kontrakter som er skilt ut i egen portefølje i medhold av forsikringsvirksomhetsloven § 9-2 annet ledd er forskriften gjort gjeldende så langt den passer. Det er her tale om kontrakter som følger særlige regler for overskuddsdeling, jf. forskrift til forsikringsloven kapittel 7. Informasjonen til forsikringstaker skal - også for disse kontraktene - omfatte vesentlige forhold knyttet til overskudd, avkastnings- og kostnadsforhold ved kontrakten. Informasjonen må imidlertid tilpasses overskuddsdelingen.